

השיעורים נמסרים באולפני "קול הלשון" וניתן לצפות בהם באתר, או להקשיב בטלפון 03-6171111 ולהקיש ברצף (משמאל לימין): # 41670658 *
לתגובות והארות, ולקבלת הגליון בקביעות: a0527652027@gmail.com
הפקת הגליונות כרוכה בהוצאת משאבים רבים של עריכה וגרפיקה, ניתן להשתתף בעלויות ובזכויות!

שיעורי "טעימות" מיועדים ללומדי הדף היומי המבקשים להעשיר את הלימוד עם "נושא מעניין לקחת הביתה". הם כוללים נושאים לדיון, פולמוסים, חיזוקים, לקחים, קושיות, הקשרים לפרשת השבוע והמועדים, ועוד ועוד. מטרת השיעורים לעורר שיה תורני גם לאחר שהלימוד הסתיים. בבית או בעבודה, עם האשה או הילדים, בשבתך בביתך ובביתך בדרך.

עבודה זרה דף כ"ב

טעימות

עם הרב אברהם משה הלוי רוט
להערות והוספות: a0527652027@gmail.com

מוסר | סכנת ה"חכמים בעיניהם"

בגמרא שלנו מובאר שהשכרת שדה לכוותי חמורה יותר מהשכרתה לגוי. עם הגוי אפשר להתנות שלא יעבוד בשבתות ומועדים והוא יציית, אבל הכוותי יאמר "אנא גמירנא מנך", אתה לא תלמד אותי מה מותר ומה אסור...

מבואר כאן ש"חכמים בעיניהם" מסוכנים הרבה יותר מ"בורים בעיניהם". מי שחושב שהוא תלמיד חכם, עלול שלא לציית לחכמים ולומר בטיפשות "אנא גמירנא מיניכר".

החפץ חיים היה מספר על כפר נידח של בורים ועמי הארצות שלא ידעו כמעט כלום. היה שם עם הארץ אחד שהיה יוצא דופן, שכן היה לו בביתו ספר אחד "לוח שנה". מכיון שכך, הוא היה היחיד שידע את זמני המולד, זריחה ושקיעה, סוף זמן ק"ש ותפילה, הפטרת השבוע ושיר של יום... תושבי הכפר התמלאו התפעלות מידיעותיו המקיפות, והכתירוהו לרב המקום... הוא התהדר בלבוש מהודר ובמגבעת רבנית וגרף מלוא חופניים כבוד ויקר. לאט לאט... הוא החל להאמין שהוא באמת רב גדול.

יום אחד הוא הגיע לוויילנא הגדולה לאיזה אירוע. ראווה לבוש במלבושים רבניים והושיבוהו במזרח, לצד כל האריות של ווילנא... מה רבה היתה כלימתו שלא הבין אפילו חצי ממילה מדבריהם...

החפץ חיים היה מספר זאת כדי להמחיש כמה אין לאדם להתגאות בידיעותיו בתורה, הרי כשנגיע לישיבה של מעלה נווכח כמה אנו בורים ועמי הארצות, וכל ידיעותינו אינם אלא כידיעת "לוח שנה" מול ידיעת גדולי ווילנא...

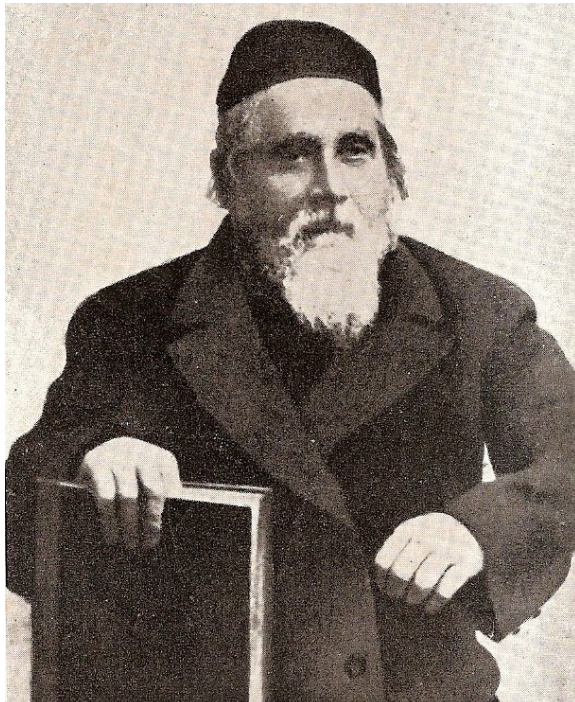

תופעה | ספרות 'תורנית' קראית

בבחרותי הייתי מבקר תכופות בספרייתו הגדולה של הרב מפונביץ' זצ"ל שב"דירת הרב" בישיבת פוניבז' שהכילה אלפי ספרים. ספרים רבים מהם לא נרכשו על ידי הרב אלא התקבלו כדורון מאנשים שונים בהזדמנויות שונות.

כנראה מבלי משים "פלשו" אל ספרייתו גם מעט ספרי 'רבנים' קראים, שהיו נפוצים במזרח אירופה. כשהצצתי בהם

נבהלתי לראות שהם ממש בסגנון תורני מובהק... ה'שער בלאט' מעוצב כשער של ספרי עיון תורניים, כולל "זה השער לה' צדיקים יבואו בו" מתנשא מעל האריות... התוארים גם הם בשפה תורנית "הגאון הגדול, עוז ומגדול, רבן של ישראל

ה"אור שמח" כשהוא אוחז גדולה בידו ואצבעו משמשת כ"סימניה"

וכו'... הספר כתוב בכתב רש"י ומלא לפי זכרונות בניבי לשון למדניים "והנראה לעניות דעתי" "ומעתה יש לומר" וכו'...

מבחינה **חיצונית** הכל עושה 'רושם טוב', **חוץ מ...** העיקר! הם אינם מאמינים בתורה שבעל פה...

זוהי ממש דוגמא לתפיסת הכותים (שהם בעצם הקראים הקדמונים) "**אנא גמירנא מנך טפי**". גם לנו יש ספרים ו'תלמידי חכמים'... למה אתה מזלזל ב'בית מדרש' אחר? ...!

כמה מסוכנת הזייפנות!

חיזוק | 'איכסיף' - בושא לשכוח דבר אחד!

בדף שלנו אנו רואים איך התבייש רבא בכך שנשמטה ממנו ידיעת הברייטא שהביא רבינא – "איכסיף".

דודי זקני הגאון הגדול **רבי אליעזר פלצינסקי זצ"ל** היה מרבה לספר את ששמע מאביו זצ"ל שהיה מקורב אל **רבינו**

עלון טעימות מיסודה של אגודת "לוחמי הדף" לחיזוק ועידוד עמידה באתגרי לימוד הדף היומי. מרגיש בודד במערכה? מנסה לעמוד בקצב ולא מצליח? הצטרף אלינו, איש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק! להצטרפות לקבוצות השונות של "לוחמי הדף" צור קשר במספר 054-824-9119

מאיר שמחה בעל האור שמח זצ"ל.

פעם אחת הוא נכנס אל רבי מאיר שמחה והציע לפניו חידושי תורה. רבינו, ששכב על הספה, ביקש ממנו להוציא ממדף הספרים ספר בכתב יד ולפתוח בדף כ"ט כי שם חידושי באותו עניין, ואמר לו שדברי תורה אלו כתב לפני שלשים ושתים שנה, התמיהה של הרב פלצ'נסקי היתה גדולה מאד כי לא רק את התוכן בלבד אלא גם המקורות שצוינו בספר ואפילו המילים וגו' או וכו' הכל אמר רבי מאיר שמחה בדייקנות מפליאה מבלי להחסיר מאומה כאילו קרא זה מהספר. רבי מאיר שמחה קם המשיך את השקלא וטריא עם הרב פלצ'נסקי הוציא גמרא דפוס ווילנא מארון הספרים ושניהם עיינו בה.

באותה שעה נכנסה אשה לשאול שאלה רבי מאיר שמחה סגר את הגמרא בהחזיקו אצבעו באותו הדף שעיינו בו, וגם בלכתו אל החדר השני כדי לעיין בשאלת האשה לקח את הגמרא איתו ואצבעו על הקטע הנידון.

הרב פלצ'נסקי שאל את רבינו למה הטריח טרחה יתירה והחזיק כל הזמן את הגמרא הכבדה בידו. נענה רבי מאיר שמחה וענה בהתלהבות ובפנים לוהטות: הרי כך אומר הפסוק "התעיף עיניך בו ואיננו!" אי אפשר להסיח דעת מן התורה אפילו לרגע אחד!

דודי זקני זצ"ל היה מתפעל מאד, הרי זכרוננו היה כל כך גדול שזכר את לשונו שכתב לפני עשרות שנים ולמרות זאת היה בפחד גדול שמא יאבד ממנו משהו "התעיף עיניך בו ואיננו כי עשה יעשה לו כנפים כנפשו יעוף השמים".

בבית בנו יבלחט"א הגאון רבי שלמה פלצ'נסקי שליט"א מתנוססת תמונת האור שמח כשהוא אוחז גמרא גדולה בידו ואצבעו משמשת כ"סימניה" בדף שאוחז בה ותחתיה הכיתוב "דברי תורה קל לאבדם ככלי זכוכית שנאמר התעיף עיניך בו ואיננו".

סיפור | אימתו של הגרש"א משכחת פרט אחד

רבינו שמואל אויערבאך זצ"ל נודע בידעותיו העצומות בכל חלקי התורה, אמנם תמיד היה שרוי בחשש שמא חלילה יאבד משהו מתלמודו.

סיפר לי ידיד נפשי, הרה"ג רבי יחיאל שטרנברג שליט"א: היתה תקופה שלמדתי זרעים בשיבה וכשהייתי בא לרבינו זצוק"ל באותה התקופה היינו מדבר עמו בזרעים. הוא שלט היטב בבכתי הענינים ומצוי היה בתוככי כל ר"ש וירושלמי. מדי פעם אירע ששאלתי ממנו פשט בירושלמי שמובא בר"ש והגיב שאינו זוכר ירושלמי כזה. מנסיון העבר כבר נמצאתי למד שכאשר הוא 'לא זוכר' דבר, אזי דבר כזה אכן אינו בנמצא... ומשמעות הענין היא שלא הבנתי פשט נכון,

ואכן כשפתחנו את הירושלמי היה מבאר לי את כוונתו באופן נכון ומאיר.

פעם אחת שוב ביקשתי ממנו ביאור בירושלמי שהובא בר"ש ואמר "אינני זוכר כזה ירושלמי". פתחנו את הר"ש, כמדומני זה היה במסכת מעשר שני, לפתע החויר ובמשך זמן מה התנתק ואמר בכאב "כן, זה כתוב בירושלמי!" הוא חזר על זה כמה פעמים ואי אפשר היה לדבר איתו מאומה, הוא היה כאיש נדהם. לכשסגר את הספר אמר לי "אני צריך לחזור על כל זרעים מהתחלה". לאחר מכן במשך כמה רגעים עוד היה מראהו חיוור ונראה היה כמי שלא מצא את עצמו. אחר כך שמעתי מתלמידי שבשבעות שאחרי זה באמת ראוהו לומד הרבה סדר זרעים...

תלמיד נוסף של הגרש"א זצ"ל, ידידי הרה"ג רבי משה אהרן ריבלין שליט"א סיפר: בדידי הוה עובדא באחת השבתות זכיתי להלך עם רבינו זצוק"ל כברת דרך ארוכה למצות ביקור חולים, בדרך הילוכו לא פסק מלשוח בדברי תורה ברוב עונג ושמחה ובפנים מפיקות אורה.

בתוך דבריו הזכיר כי יש מן האחרונים שסובר שאף שגר שנתגייר כקטן שנולד דמי מכל מקום אין איסור יחוד באח ואחות שנתגיירו מאחר שסוף סוף ליבם גם זה בזו, לפתע קדרו פניו הוא טפח על מצחו בחזקה וקרא בקול נוגה "מי הוא זה האחרון שאומר זאת?... אוי ואבוי איזו אבידה..." וכה המשיך ללכת בשתיקה רועמת כשכל כולו נתון במאמץ להשיב לעצמו את אבדתו, מדי פעם ממלמל בצער "אבידה שכזו... אבידה שכזו..."

כאשר הגענו למחוז חפצנו רבינו הקדים לפנינו לעלות במדרגות, פתאום נעצר, הסתובב לעברנו וקרא בפנים קורנות ובקול רווי אושר "זה המקנה בקידושין, בעשרה יוחסין!" מיד עם היכנסו בבית ביקש את ספר המקנה ולקח בידו והראה לנו בפנים באצבעו...

אחד מותיקי תלמידיו תיארו: נער צעיר הייתי ובשעת ליל מאוחרת בדרכי חזרה מבית המדרש פגשתי את רבינו זצוק"ל שצעד לצדי ושוחח עמי בהרעיו על חובה וחוס, לשאלתו מה למדתי כעת השבתי לו כי לאחר סדר שלישי אני לומד ומשנן את פרק הזהב במסכת בבא מציעא, 'איזה דף למדת היום' המשיך ושאל וכך החל משוחח איתי בעומק הסוגיא.

בתוך כדי הדברים ובהיותנו סמוכים לבנין הפנימיה בה התגורר גם רבינו זצ"ל הזכרתי את דברי רש"י אותם ראיתי אך לפני שעה קלה והזכרתי כי רש"י אומר את המילה "אלא", רבי שמואל נעצר במקומו והביט בי תוהו ושואל "מה אומר רש"י?!" "רש"י אומר 'אלא' עמדת על שלי, והמשכתי "הן זה עתה לא מכבר קמתי מן הספר וראיתי את דברי רש"י בפנים".

אתה בטוח? המשיך ושאל מרן זצ"ל והחל צועד עמי לעבר ביתו במהירות כשהוא עולה כעלם צעיר במדרגות, נכנס אל הבית ניגש לארון הספרים ומוציא את הגמרא, חיך ואמר

חול ויקבל את חלקו, ותלוי בכמה פרטים כמבואר בסוגיא.

ונהנה דבר דומה מצוי בצוות רפואי בבית חולים או במפעלים גדולים בחו"ל שעובדים בהם יהודים וגויים. מצוי שהיהודי פונה אל הגוי בהצעה: אתה תעבוד במקומי ביום החג שלנו, ואני אעבוד במקומך ביום ה'חג' שלך. כך שכולנו נוכל לקבל חופשה בימים החשובים בדתינו. האם אין בזה חשש של "אמירה לנכרי" כמבואר בסוגייתנו?

בית הוראה | לנסוע יחידי עם נהג ערבי

אנו זוכים להתחיל פרק "אין מעמידין" וללמוד על האיסור להתייחד עם גויים מפני שחשודין על שפיכות דמים. כתבו הראשונים שזהו דוקא במקום שהמלכות מקילה בעונשם של רוצחי יהודים, אבל בארצות הנאורות שמענישים באופן חמור גם על רציחת יהודים מותר להתייחד עם גוי.

אמנם בעונותינו הרבים בזמן הזה מצויים בינו ישמעאלים אשר מקבלים משכורת לכל החיים תמורת רציחת יהודים, וגם שומעים רוב עידוד ותמיכה ממשפחתם ומעמם לרצוח יהודים. לכאורה אסור להתייחד עמהם. והדברים נוגעים לנסיעה לילית עם נהג ערבי או ישיבת עבודה עם צוות ערבי, וכדומה.

כבר אירעו כמה וכמה אסונות שפועלים ישמעאלים התנפלו על מעסיקם היהודי ורצחוהו נפש, ולכאורה יש איסור גמור להתייחד עמהם מפני חשש שפיכות דמים.

זיאולוגיה | איך שייכת פעולת ביאה אצל עוף

הגמרא אומרת שהגויים חשודים גם על רביעת עופות "אני ראיתי עובד כוכבים שלקח אווז מן השוק רבעה חנקה צלאה ואכלה", ולכן אסור למכור להם עופות מפני איסור "לפני עיוור".

ומבואר שהיה פשוט לגמרא שמי שרובע את העוף עובר על איסור רביעה. וכן מפורש ברש"י בעמוד א' שמדכתיב "והיו לבשר אחד" יצאו בהמה חיה ועוף.

ולא הבנתי, הרי הזיווג אצל העופות לא נעשה בדרך של מכחול בשפופרת, אלא קירבת גוף בעלמא זה לזו. אם כן, מה משמעות של פעולת מכחול בשפופרת בבעל חי שאינו עומד כלל לביאה כזו.

הגע עצמך, וכי מי שיבוא על הדגה יעבור משום רביעה? הרי הדגים מזריעים מחוץ לגופם: הנקבה מטילה את הביצים במים ואז הזכר מפרה את אותם ביצים. אם כן אין בהם כלל

"לפתוח או לא לפתוח?" בחוצפתי הגבתי: "רש"י אומר 'אלא'". רבי שמואל פתח את הגמרא במהירות הביט ברש"י שבפרק הזהב שבו כמובן לא נכתבה המילה 'אלא'... נפנה אלי באנחת רוחה ואמר "אוי, אינך יודע איזה פחד גרמת לי!..."

פולמוס | האם שגגת איסור דרבנן צריכה כפרה?

התוספות מוכיחים מהגמרא שלנו ששייך איסור 'לפני עיוור' גם בעבירה מדרבנן כמו מלאכה בחול המועד. וכוונתם דאף שיש נידון גדול האם "דרבנן מהני לדאורייתא", האם מתחשבים בדינים מדרבנן כלפי עניינים שהם מדאורייתא, מכל מקום כאן סוף סוף יש כאן "מכשול" שנותן לפניו, ומה לי אם זה איסור מן התורה או מדרבנן.

אכן יש שעוררו הרי הכותי שנכשל במלאכת שדה בחול המועד מסתמא אינו נחשב מזיד, באשר הוא "אומר מותר", ואם כן דינו כאונס או כשוגג. הרי לנו שגם באיסור דרבנן בשגגה שייך איסור לפני עיוור.

מדוע זהו חידוש? כי ה"נתיבות המשפט" בסימן רלד ייסד שהעובר בשגגה על איסור מדרבנן אינו צריך כפרה "דאף דבאיסורי תורה אפילו אוכלן בשוגג צריך כפרה ותשובה להגין על היסורין, מ"מ באיסור דרבנן אין צריך שום כפרה וכאילו לא עבר דמי", והסברא בזה משום שכל איסורי חכמים נובעים מהאיסור לא תסור, וכל שהוא עובר על דבריהם בשגגה אין כאן מרידה בדברי חכמים.

ולפי"ז גם אין שייך בזה "לפני עיוור", וכפי שהוכיח הנתיבות שם מהסוגיא דף סז, ב שבמילי דרבנן עבדינן עובדא לקולא והדר מותבינן תיובתא, כלומר, שאם אחד התלמידים רוצה לפקפק על דברי הרב שהיקל במילי דרבנן, אין מונעים מלעשות את המעשה עפ"י דברי הרב ואח"כ יורדים לברר טענות התלמיד. "ואילו היה נענש על השוגג היאך היה מניחין לו לעבור ולקבל עונש, אלא ודאי דאינו נענש כלל על השוגג באיסור דרבנן והרי הוא להאוכל כאילו אכל כשירה".

[ידוע שהגרי"ז מבריסק לא האמין שיש כזה 'נתיבות', עד שהראוהו בפנים והוא קראו בקול מלא תמיהה. וכן שמעתי שרבותינו היו אומרים שחם ושלום לפסוק כך להלכה שאין צריך כפרה על חטא בשגגה מדרבנן].

בית הוראה | תיאום משמרות בין יהודים לגויים לפי מועדי הדתות

בגמרא שלנו מבואר שאסור לשותף יהודי לומר לשותפו הגוי שיעבוד בשבת ויקבל את חלקו וכנגד זה היהודי יעבוד ביום

את הברכות.

וכן מבואר בפירוש הגר"א למשלי על הפסוק 'אני חכמה שכנתי ערמה ודעת מזימות אמצא' שהקב"ה ממציא לחכם התם דעת וערמה להינצל ממזימות ופיתויי היצר הרע, עיי"ש (ועל הפסוק 'לתת לפתאים ערמה').

נמצא שאף כאשר נראה יעקב שהוא ערום ובעל מרמה כעשיו, אין זה אלא הנהגה חיצונית אבל בפנימיות הדבר אין כאן אלא תמימות ופשטות.

ה'תורת יצחק' מוסיף שסיפרו לו **על רבי שלום פרוש זצ"ל** [מגדולי בעלי המוסר, שהיה פרוש לגמרי והסתגר בוורשא בחדר ללא חלונות, והיה עוסק שם בתורה ובתפילה, ולא היה מתראה לאיש, זולת פעם בשבוע שהיו מכניסים לו מעט אוכל ושתייה] שפעם אחת התייעצו אתו [מעבר לקיר...] איך יהיה העיצוב בבית המקוה למען ימשוך לב ההולכים שמה לטהרת המשפחה וסידר בכל פרטיו לפי המאדע האחרונה... **הרי לנו שדוקא ה'תמימים' וה'פרושים' שאין להם שיג ושיח בענייני העולם, זוכים לפקחות וערמה לצורך עבודתם...**

תופעה | תמימותם ופקחותם של גדולי ישראל

הוסיף זקני רבי שמחה שלמה לוי זצ"ל: כן ראינו בדורנו אצל **החזו"א**, שבמשך עשרות שנים היה נסתר בעיירות קטנות, והוגה בתורה שנים ע"ג שנים בלי להתעסק בשום חשבון מחשבונות בני האדם, ולמרות זאת – ובגלל זאת – היה פיקח וחכם הרבה יותר מכל ה'מבינים' אנשי העולם..

וכן **מרנא הגרא"מ שך זי"ע** היה ידוע במשך עשרות שנים כעילוי גאון שאין לו שום שיג ושיח בענייני העולם, וכאשר קיבל על עצמו הנהגת הדור השתוממו הכל לראות את הבנתו העמוקה בתהלוכות בני האדם וראייתו החדה לזהות מזימות ותככים שמשתמש בהם השטן כדי לפרוץ פרצות בחומת היהדות...

וכן ראיתי הרבה אצל גיסי **מרנא הגרי"ש אלישיב זי"ע** שבמשך כל חייו לא הסיר ראשו ומחשבתו מן הגמרא, ונתקיים בו 'אני חכמה שכנתי ערמה', זיכה אותו הקב"ה בחכמת חיים ופקחות גדולה להנהיג את הדור ולשמור את משמרת המסורה, לזהות את נקודות התורפה ואנשי המדון שחשבו שיהיה נקל להם לרמותו..

גם **מרנא הגרא"ל שטיינמן זי"ע** היה נראה ומתנהג כ'תמים', ואעפ"כ פקחותו וחריפותו ידועה לכל. העולם רגילים לומר עליו שזהו חלק מן הפיקחות והערמימות לעשות עצמו 'תמים', שיחשבו האחרים שיכולים 'לעבוד עליו'... אך לפי מה שנתבאר כאן נמצא שהאמת היא הפוכה: התכלית היא להיות 'איש תם שאינו חריף לרמות', אלא שבשביל להצליח להלחם עם נסיונות היצר שרוצה למנוע אותנו מן התמימות

פעולת ביאה, ואיך שייך בהם איסור "רביעה". כמו כן העופות שמזדווגים בדרך אחרת לגמרי, היה מקום לומר שאין שייך בהם כלל רביעה, וצריך עיון.

העמקה | הגוי הרמאי אינו מכיר את ערמימותו של היהודי התמים

הגמרא אומרת שהרועה הגוי בטוח **שהיהודים כלל לא יודעים מהתאוות המשוקצות של רביעה, ולכן איננו חושש מהם.** לעומת זאת כאשר הוא רועה בהמות גויים הוא יודע שהבעלים יחשדו בו שרבע אותם, כי גם הם גויים שמלאים בכאלו תאוות שפלות...

זאת טעות מצויה אצל הגויים או החוטאים שהם בטוחים שהיהודים הצדיקים התמימים אינם יודעים לחשוד בהם. "הם תמימים כאלו שהם לא מעלים בדעתם את זממת הנכרים, אני אוכל לרבוע את בהמותיהם בלי שהם יחשדו בכלום, התמימים הללו..."

כך היה בטוח לבן הרשע, הרי יעקב הוא איש תם ואינו בקי וחריף לרמות, יהיה קל "לסובב" אותו. אבל מתברר שהתמימים הגדולים הם הם הפקחים הגדולים בעולם... הם צופים מהצד על תהלוכות בני האדם מלאי שקר ומרמה, ומגחכים בפליאה...

בעל ה"תורת יצחק" מנובהרדוק שאל שאלה: התורה מגדירה את יעקב כ'איש תם' ופירש רש"י 'כליבו כן פיו, מי שאינו חריף לרמות קרוי תם', ומאידך, מתארת התורה איך היה יעקב פיקח וערום לקבל את הבכורה מעשיו תמורת נזיד עדשים, ואח"כ לקבל את הברכות בערמה, ובהמשך בפרשת ויצא מבואר עוד שאמר יעקב על עצמו שביכולתו להיות 'אחיו ברמאות' של לבן הרמאי, ואיך התחכם כנגדו בתחכום רב. וא"כ איך הגדירה התורה אותו כ'איש תם'?

מבאר ה'תורת יצחק' שהנה כבר כתב המסילת ישרים שהיצר הרע הוא איש מלחמה ומלומד בערמימות ואי אפשר להנצל ממנו אלא בחכמה רבה והשקפה גדולה, וא"כ כאשר באים להלחם בו צריכים ערמימות גדולה להבין את מהלכיו ולהינצל ממוקשיו. אך תכלית כל הערמימות היא, כדי להגיע אל התמימות והפשטות, להיות 'איש תם יושב אהלים' בלא חשבונות והרהורים.

וכבר ידוע בשם הגר"א שדקדק בלשון יעקב אבינו שאמר לאמו 'אולי' מושני אבי והייתי בעיניו כמתעתע' ולא אמר - 'כן' מושני אבי, כמשפט הלשון כאשר מדבר על צד ספק שחושש ממנו, אלא אמר 'אולי' יקרה כך, כי בליבו השתוקק שלא יצליח ברמאותו, כל כך היה אוהב האמת... אך למרות זאת ידע יעקב היטב איך להערים ולהתחכם, כדי להתגבר על רמאותו של עשיו שרימה את יצחק כאילו הוא הראוי לקבל

אותנו בזה איך חורטים את דברי התורה על לוח ליבנו, לב האבן. **זה לא קורה באופן 'אוטומטי'**, שהקב"ה אומר והדברים נחרטים על ליבנו... לא! אלא יש לקחת "מכתב" עט ברזל ולחרוט עמה בכוח ובמאמץ, בלחץ ובדחק, עד שהדברים נחרטים בליבנו. **כתבם על לוח ליבך!**

מושג | צניעות = פנימיות

כמה פעמים הארכנו שהמושג "צניעות" איננו מתפרש במובן של הסתרה וריחוק מכל יצירת מכשול או גילוי הגוף, אלא במובן העמוק יותר של "חיים פנימיים עשירים", ולכן אסתר נקראה צנועה באשר לא הגידה את מולדתה ואת עמה. ראו בהרחבה 'טעימות' שבועות דף מז.

בגמרא שלנו אנו פוגשים שוב רעיון זה. הגמרא אומרת שאושפיזא אלמנה לא תארח בריב משום שהיא עלולה לחטוא עמו בלא חשש שיתפרסם חטאה שהרי "צניע לה" ופירש רש"י "דאגב דצניע לא מירתתא דיוציא קול אם תבעל לו".

הבה נתבונן: אנו עוסקים בברבי רב שנכשל בבעילת זנות, איך אפשר להגדירו כ"צנוע"? בהכרח ש"צנוע" משמש במובן של "איש פרטי, שאינו מחציץ עצמו לעין כל". מה אתם אומרים?

גבורה | עמידתו בניסיון של היעב"ץ

הגמרא אומרת שאסור לאשה אלמנה לארח בחור ישיבה בביתה שמא ייכשלו זה עם זה. והנה, רבינו הקדוש **רבי יעקב עמדין** זי"ע כתב ספר תולדותיו ותלאותיו הרבות, ובתוך הדברים מספר על ניסיון גדול שאירע לו בבחרותו מחמת שהתארח במקום שהיתה אלמנה מצויה עמו:

"גם נעשה לי שם נס, ביחוד בענייני הנפש, נס מעין של יוסף הצדיק, **ובקצת יתר**. הייתי אז בחור רך בשנים בכל תוקף חומי, וזמן רב שפירשתי מביתי והייתי רעב לאשה הרבה, ושם היתה מזדמנת לי אשה פנויה... והעיזה פניה להראות לי חיבה יתירה להקריב אצלי... ובאמת שאם הייתי שומע לעצת יצרי לא היתה מונעת חפצי כלל... אם לא היה השם יתברך נותן לי כוח עצום יתר שאת ויתר עז להתגבר על יצרי הנלהב שכמעט כפה אותי לעשות צרכיו פעם אחת לולי חסדי ה' כי רבו עלי לעמוד בזה הנסיון הנפלא מאוד יתר מכל הנסיונות, כי הייתי איש בכל תוקף כוחי ויצרי... וקרובה היתה ופנוייה וילדה רכה **נתאלמנה מקרוב**, טהורה או מיטהרת אם הייתי רוצה, והייתי בטוח בכל אופן שלא תגלה סודי אם הייתי חפץ למלא תאוותי בה וחפצי, **וכבשתי יצרי והמתי חומתי, והסכמתי להרגו ולבי חלל, ולא מלאתי תאוותי**, וברוך ה'

משתמש הוא בערמה ובחריפות... אך התכלית היא להיות איש תם...

עטרת ראשנו **רבי אריה לוי זצ"ל** היה נראה לרבים כאיש תמים וחביב, שאינו מבין בתכני בני האדם מחשבות אדם ותחבולותיו ויצרי מעללי איש, אך באמת כאשר קוראים את מכתביו רואים את פקחותו העצומה איך ידע לזהות רמאויות ומזימות, אך התעקש להמשיך לילך כנגדם בדרך של תמימות.

הרבה פעמים היה משתמש בתמימותו על מנת להשפיע בפקחותו... כי הוא הכיר וידע היטב כמה תמימותו כובשת לב רבים. אנשים היו בטוחים שהם 'מנצלים' את טוב ליבו ותמימותו, אך באמת הוא זה אשר בפקחותו נתן להם תחושה זו כדי להשפיע עליהם ולקרבם...

סיפר לי הרה"ג רבי יחיאל שטרנברג שליט"א שפעם אחת ביקר אותו עיתונאי ופירסם 'ראיון' אתו, והנה לאחר שנים נתברר שאותו ראיון נכתב על ידי רבי אריה עצמו, שהציע לעיתונאי את 'עזרתו' בכתובת הראיון...! העיתונאי חשב שזהו עוד 'מעשה חסד' של רבי אריה וסבר בליבו למה לא להנות מטוב ליבו המפורסם... אך כוונתו האמיתית הייתה כדי שלא יבוא העיתונאי לעוות ולסלף כפי השקפתו...

וורט | מדוע היה צריך "מכתב" לכתובת הלוחות

בדף שלנו אנו נתקלים במושג לא מוכר: "מכתב" – עט חריטה. הגמרא במסכת פסחים אומרת שאחד הדברים שנבראו בערב שבת בין השמשות הוא ה"מכתב", ומפרש רש"י "הוא עט וחרט שנכתב בו חקיקת הלוחות, כי ההיא דקידושין "מניין לרבות הסול והסירא והמכתב". מבואר **שהקב"ה כתב את הלוחות באמצעות עט חרט!**

זה מתאים בעיקר לדף שלנו, **עבודה זרה דף כב**, שהחרט הוא המכיר את לוח האבן – **הש"ש** ויודע לחרוט בו... כך הקב"ה חרט עם המכתב את הלוחות האבן.

והנה, את לשון הכתוב "לוחות העדות לוחות אבן, כתובים באצבע אלקים" תרגם אונקלוס "כתיבין באצבעא דה", והקשה הרמב"ם במורה נבוכים (חלק א, סו) הלא הקפיד אונקלוס להרחיק ההגשמה ולא לייחס שמות איברים לקב"ה, ואיך תרגם כאן 'באצבעא דה'. וכתב דאונקלוס סובר ש"אצבע אלקים" הוא כלי נברא שחקק הלוחות ברצון השם.

אלא שתמה הרמב"ם "ואיני יודע מה הביאו לזה, והיה יותר קרוב מזה (=יותר ראוי לו לתרגם) "כתיבין במימרא דה" כמו "בדבר ה' שמיים נעשו". ראו ב"טעימות" שבועות ד מה שכתבתי לבאר על דרך הפלפול.

אבל אולי אפשר לבאר גם **על דרך המוסר** שהקב"ה לימד

קל ופשוט מזומן נכון בעיני היצר ובטוח מלהתוודע, ישתבח העוזר ומציל בעניין הנ"ל, אז ידעתי כי עם כל זה הבחירה חפשית ביד ה' ולא יעזבנו בידו אשרי אדם עוז לו בו רגלי חסידיו ישמור". עכ"ל.

הנותן ליעף כוחי שניצלתי מאש ולהבה זאת. בשכר זאת אנצל אני וצאצאי עד עולם מאשו של יצר הרע ומאש של גיהנום, כן יהי רצון אמן. **כמה גדול כוח ונסיונות היצר וכמה רשתות פורש לרגליו של אדם**, רק בשום אופן לא היה הדבר

